Conclusions

Association bodies, i.e. association councils or joint committees established by association agreements or other international agreements developed as a specific "semi-EU" legislator. In fact, these bodies allow non-EU states participate in law-making process that has its effects in the EU.

The decisions of these bodies can have binding and also direct effect within the EU and the CJ EU confirmed that they are "integral part" of EU legal order (and thus legal order of the EU Member States. Such decisions may be subject to judicial review by the CJ EU, but they themselves cannot be annulled by the CJ EU (the CJ EU may merely annul decision of the Council of the EU stipulating position of the EU in the association body in issue). It the course of review, the CJ EU cannot rely merely on the EU founding treaties, but predominantly on general international law and association agreement or other international agreement.

Due to this complex net of specific relations regarding decisions of association bodies gives them a unique position within the system of EU law.

КОНЦЕСІЯ ТА ЛІЦЕНЗІЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ [1]

З метою чіткого усвідомлення шляхів удосконалення правових норм, що визначають об'єкт концесійних правовідносин, слід вдатися до висвітлення питання, пов'язаного зі змістовним розмежуванням термінів «концесія» та «ліцензія».

Зокрема, за підсумками проведеного аналізу наукової літератури, можна стверджувати, що склалися переважно дві наукові течії, одна з яких ототожнює концесію та ліцензію або визнає максимальне наближення їх за сутністю, а інша – закріплює за концесією та ліцензією самостійні юридичні режими.

Перед тим як перейти до висвітлення позицій прибічників відповідних наукових підходів, доцільно звернути увагу на такий документ як «Керівництво для законодавчих органів по проектам у галузі інфраструктури, що фінансуються з приватних джерел», підготовлений Комісі-

[1] **Вашкович Вікторія Валеріївна**, кандидат юридичних наук, ст. викладач кафедри господарського права, УжНУ;

Манзюк Василь Васильович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права, УжНУ.

єю ООН по праву міжнародної торгівлі. У цьому документі відзначається, що дозвіл на надання будь-якої послуги іншим суб'єктом, аніж публічним органом може називатися в національному праві відповідної держави по-різному, зокрема як «концесія», «ліцензія» [1, с. 5]. Таке трактування можна пояснити особливостями правових систем держав, які відповідно належать до англосаксонської чи романо-германської правових сімей.

Так, в окремих наукових джерелах відзначається, що ліцензія є близьким аналогом концесії і що зближення концесійної та ліцензійної систем виступає закономірною тенденцією XXI ст. [2, с. 129]. Як правило наводиться досвід правозастосування країн, що належать до англосаксонської правової системи, у праві яких поняття «концесія» і «ліцензія» традиційно не розмежовуються. Крім того, висновок про тотожність цих категорій будується на припущенні про загальне коріння їх розвитку, а саме це римський прекаріум, під яким розуміється надання будь-якого предмету в користування до витребування його власником речі [3, с. 106].

Професор Веслі Ларсон-Гуд розглядає концесію як право, привілей грант або ліцензію, яка була дарована державою приватній особі, корпорації або іншій державі з метою здійснення економічної діяльності на її території [4, с. 267]. Таким чином, для деяких англосаксонських авторів термін «концесія» охоплює і те, що у французькому праві вважається контрактом, і те, що вважається ліцензією [5, с. 28].

С.А. Д'яченко вказує, що у зарубіжній літературі терміни «концесія» і «концесійна угода» є родовим поняттям, зокрема, для таких форм надрокористування, як ліцензія [6, с. 44]. С.А. Сосна також наводить у якості прикладу сучасних «модернізованих» гірських концесій ліцензійні угоди на розробку шельфових родовищ нафти в Північному морі [7, с. 100]. Даний підхід зустрічається не тільки у доктрині, але також і в законодавстві деяких країн, зокрема, законодавство Польщі не розрізнює концесією і ліцензією.

В свою чергу для правових систем, заснованих на французькому праві, характерною є чітка відмінність між ліцензією, як одностороннім актом держави, і концесією, яка є договором, згідно якому публічне утворення відступає приватній особі завдання управління публічною інфраструктурою [8, с. 872-878]. Саме такого підходу, слід вважати дотримується вітчизняний законодавець у Законі України «Про концесії». Тим паче, як вважають окремі дослідники, у вказаному законі основні положення виписані, враховуючи концептуальні положення французької концесійної системи [9, с. 30].

Слід погодитися з думкою тих науковців, які наполягають не тільки на відмінностях ліцензії та концесії, а ще й визначають переваги ос-

танньої. До відмінних ознак вищенаведених категорій, зокрема, можна віднести наступне:

- правовий статус: ліцензія – це односторонній акт, зміст якого може бути змінений компетентним публічним органом, в той час як концесія опосередковується договором, умови якого є обов'язковими для його учасників);
- об'єкт: ліцензія легітимізує можливість зайняття тим або іншим видом господарської діяльності, а у концесію, як правило, передаються об'єкти права державної та комунальної власності;
- тривалість: ліцензія є дійсною до її вилучення державою, а концесія видається на певний термін;
- зміст зобов'язань ліцензіата і концесіонера: ліцензіат має право у будь-який час припинити ліцензійну діяльність, тоді як концесіонер зобов'язаний виконувати контракт до закінчення терміну його дії;
- економічна мета: держава, якщо не брати до уваги відносно незначний розмір ліцензійних платежів, не отримує істотних економічних вигод від ліцензійної системи. Концесія, навпаки, здатна служити серйозним джерелом доходу для держави та територіальної громади, що може виражатися у формі як концесійної плати (натуральної або грошової), так і розвитку власної інфраструктури за рахунок коштів концесіонерів;
- концесія як правило супроводжується певними гарантіями захисту інвестицій, що вкладаються концесіонером у об'єкти державної та комунальної власності, що не є характерним для ліцензій [10, с. 37].

Безсумнівно, доктринальні положення стосовно концесій мають досить важливе значення, оскільки, зрештою, справляють вплив на розвиток законодавства з цього питання. У зв'язку з цим доцільним є показати яким чином отримала закріплення дефініція «концесія» у законодавстві зарубіжних країн.

Як не дивно у Франції – країні, яка має більш ніж 200-річний досвід використання концесій при розбудові громадської інфраструктури та комунальних служб, спеціального закону про концесії не існує. Проте практика правозастосування у Франції виробила своє розуміння концесії, яке знайшло відображення у «Трактаті про адміністративні договори». Зокрема, під концесією у цій роботі розуміється «угода, за якою уповноважений державний орган доручає певній особі експлуатацію певного об'єкту державної або комунальної власності за винагороду, що визначається фінансовими результатами такої діяльності» [11, с. 9].

У Законі Іспанії «Про концесію державної нерухомості» від 23.05.2003 р. існує лише поняття концесійної угоди на державні об'єкти, під якою розуміється угода, по якій орган державної адміністрації або організація, що діє в рамках публічного права, передає концесіонерові на певний термін право будівництва і експлуатації або тільки експлуатації об'єктів, які підлягають експлуатації і необхідні для надання публічних послуг економічного характеру або для здійснення економічної діяльності або послуг, що представляють загальний інтерес [12, с. 2-3].

Отже, вищенаведений аналіз наукових підходів до визначення сутності поняття «концесія» та концесійного законодавства окремих зарубіжних країн яскраво свідчить про те, що концесія отримує юридичний вираз у формі дозволу або договору, за своєю об'єктною спрямованістю стосується державного та муніципального нерухомого майна, спрямована на залучення інвестицій у реконструкцію існуючого чи створення нового нерухомого майна.

Список використаних джерел:

1. Руководство ЮНСИТРАЛ для законодательных органов по проектам в области инфраструктуры, финансируемым из частных источников / подготовлено Комиссией Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. Нью-Йорк: ООН, 2001. 36 с.
2. Шихата И. Правовая реформа. Теория и практика: учеб. пособие. М. 1998. 256 с.
3. Багдасарова А.В. Концессия и лицензия : современные тенденции развития в праве РФ и зарубежных стран. Вестник Калининградского юридического института МВД России. 2008. № 2 (16). С. 106 – 109.
4. Wesly Larson Gould. Enceyclopedia Britannica / Gould Larson Wesly. Edinburgh, 1967. Vol. 6. 267 p.
5. Legal and Administrative Framework for Electricity Enterprises / United Nations. N. Y., 1973.
6. Дьяченко С. Нефтяные концессионные соглашения. Нефть, Газ и Право. 1996. № 4 (10). С. 39 – 47.
7. Сосна С.А. Концессионные соглашения : теория и практика. М. ООО «Нестор Академик Паблишерз», 2002. 256 с.
8. Andre de Laubadere : Repertoire de droit public at administrative. Paris Dalloz,1959.
9. Дідківська С. Можливості та передумови застосування концесій в Україні. Вісник КНТЕУ. 2002. № 3. С. 28 – 35.
10. Пілігрім Г.С. Правове регулювання концесії : дис. … канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Донецьк, 2011. 211 с.

11. Bettinger Ch. Les nouveaux enjeux de la concession. S.I. : Editions EFE, 1995.
12. Испания : технологии для жизни. Концессии на государственные инфраструктурные объекты и оборудование в Испании. Отраслевые тетради. 2006. 45 с

ДО ПИТАННЯ УЧАСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В МАЙНОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ [1]

Територіальні громади були і залишаються одними з важливих учасників майнових правовідносин в силу того, що володіють значними матеріальними ресурсами на праві власності. В юридичній літературі зазначені суб'єкти прийнято називати публічно-правовими утвореннями, тобто особливими суб'єктами цивільного права, відмінними від громадян і юридичних осіб, що виконують функції публічного управління, саме тому необхідно розібратися в особливостях їх правового статусу.

Для того щоб розібратися в особливостях територіальної громади як учасника цивільних правовідносин і її принципових відмінностях від інших суб'єктів цивільного права, звернемося до норм чинного законодавства.

Для початку зазначимо, що в структурі Цивільного кодексу України (далі – ЦК) [1] норми про участь публічно-правових утворень у цивільних правовідносинах виділені в окрему главу і розташовані в Розділі 2 «Особи» після фізичних і юридичних осіб.

Такий порядок викладу цивільно-правових норм, обраний законодавцем не випадково і має під собою серйозну теоретичну основу, пов'язану з особливим конституційним статусом територіальних громад, що мають дуалістичний характер: одночасно вони виступають суб'єктами публічного права, наділеними владними, в тому числі нормотворчими повноваженнями, і суб'єктами приватного права, що мають у власності майно і здійснюють в публічних цілях розпорядження таким майном.

Крім того, зазначена послідовність викладу правових норм, як здається, свідчить про винятковість участі територіальних громад у ци-

[1] **Гусь Аліна Володимирівна**, кандидат юридичних наук, доцентка кафедри господарського права, УжНУ.